

KÁRPÁTALJAI KULTÚRKRÓNIKA

2015. FEBRUÁR – MÁRCIUS

ELISMERÉSEK

Nemzeti ünnepünk alkalmából állami kitüntetésekkel adták át a kárpátaljai magyar oktatási, tudományos és gazdasági élet több kiemelkedő teljesítményt nyújtó képviselőjének március 13-án Ungváron, Magyarországon Ungvári Főkonzulátusán.

*Magyar Bronz Érdemkereszt*tel jutalmazták **Kokas Károlyt**, a Péterfalvai Művészeti Iskola zene-tanárát a kárpátaljai magyar népdal- és néptáncok megőrzése és átörökítése érdekében végzett tevékenysége, kiemelkedő zeneoktatói munkája elismeréseként.

*Magyar Ezüst Érdemkereszt*tel vehetett át **Pecsoara Elek**, a beregszászi Dianna Termelői és Kereskedelmi Vállalat tanácsadója, a kárpátaljai konzulátusi missziók működéséhez nyújtott támogatói, valamint példamutató vállalkozói tevékenysége elismeréseként.

*Magyar Arany Érdemkereszt*tel gazdagodott:

– **Béres Katalin**, a Palágykomoróci Általános Iskola igazgatója kiemelkedő tudományos és példamu-

tató pedagógusi munkája, valamint a magyar nyelvi oktatás és iskolafejlesztés érdekében végzett tevékenysége elismeréseként;

– **Bocskai István**, Nagyszőlősi polgármestere a kisebbségben élő magyarság érdekeinek képviselőjének és a határokon átnyúló önkormányzati kapcsolatok erősítését szolgáló településvezetői munkája elismeréseként;

– **Dr. Legeza Attila**, a Munkácsi Agráripari College tanára a kárpátaljai magyar nyelvű szakosítás megőrzése és fejlesztése érdekében végzett odaadó munkája elismeréseként;

– **Páll László**, a Beregrákosi Református Egyházközség és a Kajdanói Református Egyházközség lelkésze a kárpátaljai magyarság nemzeti önazonosságának erősítése és a helyi magyar közösség összefogása érdekében végzett elkötelezett lelkészi és közéleti tevékenysége elismeréseként;

– **Ways József**, a beregszászi Shalom Alapítvány vezetője a kárpátaljai magyar zsidó emlékhelyek megőrzését és helyreállítását szolgáló tevékenysége, valamint a régió fejlesztése és új munkahelyek teremtése érdekében végzett munkája elismeréseként.

* *Főkonzulátusi sajtódíjban* részesült **Tóth Viktor** újságíró, **VaszilIlnickij**, a SzZ-Feszt főszerkesztője, továbbá a *Kárpátalja.ma* szerkesztősege.

*Magyarország Kijevi Nagykövetségén **dr. Keskeny Ernő** nagykövet **Áder János** köztársasági elnök megbízásából a *Magyar Ezüst Érdemkereszt* kitüntetést nyújtotta át **dr. Bertha Nórának**, a Kijevi Nyelvészeti Egyetem tanárának a magyar nyelv oktatásában végzett kiemelkedő munkája elismeréséül.

FEBRUÁR

* Ungváron, a Kárpátaljai Honismereti Múzeumban megrendezték **Szathmári Pap Károly** romániai katonai fotóriporter kiállítását.

* Ungváron a Kárpátaljai Megyei Filharmóniában került sor **Fuksz Andzelika** zongoraművész és **Mironova Júlia** képzőművész *“Sound of the sand”* című közös koncertjére.

*A Kovács Vilmos Irodalmi Társaság a beregszászi Európa-Magyar Házban műhelymunka-napot tartott. **Csordás László** elnökletével, Bálint naphoz illően – *„Miért nem lehettem régi költő?”* címmel a szerelmi költészet témakörében szerveztek eszmecsere-t. Emellett megbeszélés zajlott a KVIT alapszabályzatáról és tagsági feltételeiről.

* Ünnepi közgyűlést tartott a Kárpátaljai Református Egyház

(KRE) február 14-én Beregszászban. Az alkalmon a hagyományokhoz híven lelkészeket szenteltek fel, és átadták a KRE által alapított díjakat. Az ünnepi eseményt megtisztelte jelenlétével többek közt a Kárpát-medence több református egyházkerületének püspöke, valamint **Gulyás Gergely**, az Országgyűlés törvényalkotásért felelős alelnöke is. A köszöntéseket követően a KRE újraválasztott püspöke, **Zán Fábrián Sándor** és a zsinat tagjai letették a hivatali esküt, majd felszentelték **Menyhárt István**, **Jakab Attila** és **Baksa Zsolt** lelképásztorokat. Átadták a KRE Kiemelt Patrónusa-díjat és a Komjáti Benedek-sajtódíjat. Előbbit idén **Kató Béla** erdélyi püspöknek adományozták, míg a sajtódíjat **Domáreckaja Júlia**, a Pulzus Rádió *Tükör, vagy amit akartok* című riportműsorának szerkesztő-műsorvezetője kapta. A Komjáti Benedek-díj kuratóriumának döntése értelmében oklevéllel jutalmazták **Fábrián Katalint**, a *Küldetés* c. havilap és a Pulzus Rádió munkatársát, valamint **Lajos Mihályt**, a *Kárpátalja* c. hetilap újságíróját.

* Budapesten a Kóka Ferenc Művészeti Alapítvány megrendezte a beregszászi ArtTisza Művészeti Egység tagjainak *„Vannak-e határok?”* című kiállítását, ahol az egyesület tagjai közül bemutakozott:

Baraté Ágnes festő (Mezőkaszony), **Elek István** faragó (Asztély), **Fényes András** festő (Munkács), **Geregely István** faragó (Csetfalva), **Gogola Zoltán** festő (Beregszász), **Kalitics Erika** festő (Munkács), **Juhász László** grafikus (Sárosoroszi), **Lizák Alex** fotóművész (Beregszász), **Muszka László** festő (Beregszász), **Pohil Katalin** festő (Beregszász), **Szalontai Alexandra** festő (Nevetlenfalu), **Szilágyi Sándor** szobrász (Beregszász).

* Kárpátjáról tizenegy római katolikus és húsz görög katolikus püspök érkezett az egyhetes ad limina apostolorum (az apostolok küszöbéhez) látogatásra Rómába. A kárpátaljai római katolikus egyházat **Majnek Antal** megyéspüspök, a Munkácsi görög katolikus egyházmegyét pedig **Milan Šašik** megyéspüspök és **Nílusz Luscsák** segédpüspök képviselte. **Ferenc pápa** február 20-án fogadta az ukrainai főpásztorokat, majd velük együtt imádkozott a békéért.

*A Kárpátaljai Népművészeti és Népi Építészeti Múzeumban véget ért a nagy érdeklődést kiváltó „VI CARPATHICA EXPO” – kiállítás, amelyen a MÉKK Munkácsy Mihály Képzőművészeti Egyesülete tagjai és más kárpátaljai művészek mutatták be legújabb munkáikat.

*Kilencedik alkalommal rendezték meg a Kovács Vilmos Szavaló-

versenyt a Gáti Kovács Vilmos Középiskolában. A rendezvényt számos vendég, kárpátaljai közéleti személyiség tisztelte meg jelenlétével, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézetet **Lőrincz P. Gabriella** és **Bakos Kiss Károly** költők képviselték. A KMMI 3 különdíjat ajánlott fel a szavalóverseny résztvevőinek.

* **Ifjabb Habda László** kárpátaljai festőművész *Játék* címmel absztrakt képeiből nyílt kiállítás Budapesten a Forrás Galériában.

* A Gulágkutatók Nemzetközi Társasága *Trauma és Tabu. 70 éve történt – Málenkij robot* címmel nagy érdeklődést kiváltó emlékkonferenciát szervezett az Országház Felsőházi üléstermében. A megjelenteket **Majorszki András**, a Gulágkutatók Nemzetközi Társaságának elnöke, **Rétvári Bence**, az Emberi Erőforrások Minisztériumának parlamenti államtitkára, **Gulyás Gergely**, a parlament alelnöke üdvözölte. Többek között előadást tartott: **Bognár Zalán** (*GULAG, GUPVI, Málenkij robot*), **Schmidt Mária** (*Nemzetiszocializmus, Kommunizmus, táborok*), **Máthé Áron** (*Málenkij robot, emlék, emlékezet*), **Stark Tamás** (*Málenkij robot Magyarországon*), **Murádin János Kristóf** (*Málenkij robot Erdélyben*). Kárpátalját hárman képviselték: **Dupka György**, (*Málenkij robot Kárpátalján*), aki társelőadóként

megszólaltatta a Budapesten élő **Fóris Kálmán** 90 éves tiszabökényi túlélőt. Az elhangzottakat **Molnár D. Erzsébet** (*Málenkij robot Kárpátalján és a Felvidéken*) a beregszászi főiskola kutatója egészítette ki. A rendezvény keretében a konferencia résztvevői találkoznak a túlélőkkel. Emlékműsorral közreműködött a rátkai csoport. Ezután emlékmenet indult az Országháztól a Honvéd téri Gulág-émlékműhöz, ahol a jelenlévők koszorúzással egybekötött megemlékezést tartottak.

* A Rákóczi-főiskolán működő görög katolikus lelkészség, a GörögKör második alkalommal szervezett Keresztény Tudományos Diákköri Konferenciát a beregszászi intézményben. A konferencián a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (II. RF KMF), az Ungvári Nemzeti Egyetem (UNE), a Szent Atanáz Görögkatolikus Hit-tudományi Főiskola (SZAGHF), a Debreceni Egyetem, az ELTE, a Károli Gáspár Református Egyetem (KGRE) és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem (PPKE) hallgatói vettek részt. A zsűri döntése alapján a történelem szekcióban az első helyet **Suslik Ádám** (KGRE) érte el, őt **Bodnár Alexandra** (II. RF KMF) követte, harmadikként **Popovics Roxána** (II. RF KMF) végzett. Emellett esperesi különdíjban részesült **Veres Szabolcs** (UNE). Teológia és

társadalomtudományi részleg első helyezette **Hoványi Márton** (PPKE) lett, a második helyen **Varga Csaba** (SZAGHF), a harmadikon **Szaplonczay Máté** (SZAGHF) végzett. Esperesi különdíjban **Molnár Szabina** (II. RF KMF) részesült. A történelem szekció zsűrijének munkájába bekapcsolódott Zubánics László, a KMMI elnöke, történész is.

* Fodó Sándor születésnapján avatták fel a róla elnevezett kulturális központot Beregszászban, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Felsőfokú Szakképzési Központjában. A viski születésű egyetemi tanárról, a KMKSZ alapító elnökéről elnevezett intézmény megnyitóján az *In memoriam Fodó Sándor* című filmből láthattak részletet a jelenlévők, valamint megtekinthették a kisebbségi politikus életét bemutató fotóanyagot.

*A beregszászi Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház ismét bemutatta **Zelei Miklós Zoltán új-ratemetve** című darabját.

*Téltemető táncházat tartottak a hamvazószerda előtti napokban Ungváron és Beregszászban. A házigazdák – **Váradni Enikő** és **Jakab István** célja, hogy meghonosítsák vidékünkön a folk-kocsma fogalmát. A talpalávalót **Erményi Tamás** és **Vámosi Csaba** magyarországi zenészekkel kiegészült Sodró együttes szolgáltatta.

* A közelmúltban együttműködés született az OTP Bank (igazgató: **Szergej Fedin**) és a Kárpátaljai Képző- és Iparművészek Révész Imre Társasága (elnök: **Magyar László**) között, a megállapodás értelmében az ungvári Minaji úti OTP Bank falaira az egyesület 10-12 alkotójának képei kerültek. Amennyiben valaki megvásárolja a bankban kiállított képet, az ár 50 %-a a művészt illeti majd, a másik 50 %-ot pedig a helyi árvaházak támogatására fordítják.

* Idén is megnyitotta kapuit a Grafikus Kárpátalja elnevezésű versenykiállítás. Az évente megrendezett tárlatnak a megyeszékhelyen található Ungvár galéria adott otthont. A magyar alkotók közül **Réti János** és **Klisza János** jelentkezett újabb alkotással.

* A magyar költészet napja alkalmából a Kovács Vilmos Irodalmi Társaság első ízben hirdette meg az internetes versmondó versenyt: <http://kvit.hu/hirek/>

MÁRCIUS

* A Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színházban bemutatta *Koszorú* című zenés irodalmi műsorát a színház társulatának két tagja, **Gál Natália** és **Kacsur András**.

* A Kovács Vilmos Irodalmi Társaság legutóbbi műhelybeszélgetésén **Füzesi Magda** költő, Tánicsics Mihály-díjas újságíró volt a vendég.

* Ünnepi megemlékezés volt az Ungvári Nemzeti Egyetem magyar karán. **Csóka László** (Százhalombatta) festőművész „*Jelek az úton*” című kiállítását **dr. Spenik Sándor** dékán nyitotta meg a kar Bercsényi Miklós-könyvtárában.

* Megrendezték a Kijevi Magyar Napokat az 1848-49. magyar szabadságharc kezdetének 167. évfordulója alkalmából a Magyarok Kijevi Egyesülete szervezésében. A rendezvényen részt vett és ünnepi beszédet tartott **Zubánics László**, az UMDSZ elnöke és a KMMI elnöke. A kulturális programok közül sikeresnek bizonyult a Kárpátaljai Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának kijevi kiállítása, valamint a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet és az Intermix Kiadó közös könyvbemutatója.

* Nemzeti ünnepünk alkalmából a KMKSZ támogatásával nagy sikerű hangversenykörutat tett Kárpátalján **Nagy Anikó**, az Ungvári Filharmónia énekesnője és **Mészáros János Elek** magyarországi énekes.

* Az 1848–49-es forradalomra és szabadságharcra emlékeztek a beregszászi II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán. A megemlékezést megtisztelte jelenlétével **Palkovics László**, Magyarország felsőoktatásért felelős államtitkára is, aki a ünnepséget megelőzően **Orosz Ildikóval**, a főiskola elnökével alá-

írta az intézmény további támogatójáról szóló szerződést.

*A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Beregszászban a Petőfi szobor mellett tartotta meg központi rendezvényét az 1848-49-es forradalom és szabadságharc 167. évfordulója alkalmából. Többek között ünnepi beszédet tartott **Kis Miklós Zsolt**, a magyar Miniszterelnökség agrár- és vidékfejlesztésért felelős államtitkára, **Babják Zoltán**, Beregszász polgármestere, **dr. Brenzovics László** parlamenti képviselő, a KMKSZ elnöke. A *Szózat* elnéklése után, az ünnepség zárásaként a nagygyűlés résztvevői megkoszorúzták Petőfi Sándor szobrát.

*Ungváron a Petőfi téren a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége szervezésében a KMKSZ és az UMDSZ vezetősége együtt ünnepelt az ungvideki magyarsággal. A közös rendezvényen **Béres István** római katolikus atya imádsággal áldotta meg a jelenlévőket, majd **Vida László** ungvári magyar konzul felolvasta **Orbán Viktor**nak nemzeti ünnepünk alkalmából a határon túli magyarokhoz intézett üzenetét. Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc kezdetének 167. évfordulója alkalmából ünnepi beszédet tartottak: **dr. Keskeny Ernő** Magyarország kijevi nagykövete, **Viktor Pohorelov**, Ungvár polgármestere, az ifjúság nevében **Marcásák Ger-**

gely költő, tanár, **dr. Brenzovics László** parlamenti képviselő, a KMKSZ elnöke, **Zubánics László**, az UMDSZ elnöke, **Fülöp Lajos** történész, az Ungvári Duhnovics Társaság elnöke, vitéz **Kövéry György**, a Vitézi Rend Kárpátaljai Tagozatának vezetője, Ungvár város egykori alpolgármestere. Majd **Dupka György**, a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közösségének elnöke tizenkét pontba foglalva mondta el, hogy mire lenne szüksége a kárpátaljai magyarságnak.

Végül **Héder János** református lelkész, a Kárpátaljai Református Egyház főjegyzője mondott gyűjtő hangú beszédet.

*Kárpátaljai magyar festők műveit állították ki Brüsszelben a Magyar Fejlesztési Központ székházában, a tárlatot **Bocskor Andrea** EP-képviselő nyitotta meg. A kilenc festményből álló kiállítás a Révész Imre Társaság tagjainak – **Réti János**, **Erfán Ferenc**, **Magyar László**, **Kopriva Attila**, **Kalitics Erika**, **Temető István**, **Lakatos Szergej** – alkotásait tartalmazza.

*Beregszászba látogatott **Ugron Zsolna** népszerű magyar író, aki a Rákóczi-főiskola dísztermében tartott író-olvasó találkozót. Az *Úri-lányok Erdélyben* című bestseller szerzőjét elkísérte **Lévai Anikó**, a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet jószolgálati nagykövete és **Mol-**

nár-Bánffy Kata kommunikációs szakember is.

* Első alkalommal szerveztek ukrainai országos vetélkedőt magyar nyelv és irodalom tantárgyból Ungváron. A rendezvénynek a Kárpátalja Megyei Pedagógus-továbbképző Intézet adott otthont.

* Az ungvári folkkocsmává alakult Váralja kávézóban fergeteges koncertet adott *Szalonna és bandája*. Az esten közreműködött **Jakab István** és **Váradi Enikő** néptáncos, akik egyben a kárpátaljai program-sorozat szervezői is. **Pál István Szalonna** és bandája évtizedek óta folytatja az autentikus magyar népzene népszerűsítését Kárpátalján, illetve a Kárpát-medencében.

* Kijevben, a Nemzeti Művészeti Akadémia központi kiállítótermében megnyitották **Micska Zoltán** munkácsi festőművész kiállítását. A kárpátaljai művész műveivel aktív résztvevője különböző nemzetközi és országos kiállításoknak is.

* A beregszászi II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán a Rákóczi Napok keretében *Jelbeszed* címmel **Kulin Ágnes** fiatal kárpátaljai festőművész munkáiból nyílt kiállítás.

* **Kopriva Attila** munkácsi alkotó képeiből nyílt kiállítás a székesfehérvári Forrás Galériában.

* Az *egyszemélyes stáb* címmel tartott előadásorozatot **Havasi Já-**

nos, az MTVA (Médiaszolgáltató-támogató és Vagyonkezelő Alap) határon túli különmegbízottja a Rákóczi-főiskolán.

* A Kijevi Nemzeti Nyelvészeti Egyetem díszdoktorrá avatta **Mezey Barna** professzort, a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) rektorát és **Pákh Imre** munkácsi születésű, az Egyesült Államokban élő üzletembert, a magyar nyelvoktatás szponzorát.

* A viski **Czébely Beáta** fiatal zongoraművész nemrégiben a Máltai Nemzetközi Zongoraversenyen harmadik helyet szerzett kategóriájában.

ÚJ KÖNYVEK

MEGJELENT

Tóth Mihály-Cserniczkó István: Tudományos-gyakorlati kommentár Ukrainának az állami nyelvpolitika alapjairól szóló Törvényéhez. Kárpátaljai Magyar Könyvek 234.

Intermix Kiadó, Ungvár-Budapest, 2014. Tárolt, letölthető változat: http://www.kmmi.org.ua/books?menu_id=9&submenu_id=26&book_id=467

Pomogáts Béla: *A lélek térképe*. Kárpátalja szellemi életével kapcsolatos tanulmányok, előadások. Kárpátaljai Magyar Könyvek 233. Intermix Kiadó, Ungvár-Budapest, 2014.

Tárolt, letölthető változat: http://www.kmmi.org.ua/books?menu_id=9&submenu_id=26&book_id=468

Tárczy Andor, *Úgy szépen*. Versek. Illusztrációk: Réti János: Kárpátaljai Magyar Könyvek 235. Intermix Kiadó, Ungvár-Budapest, 2014. Tárolt, letölthető változat: http://kmmi.org.ua/books?menu_id=9&submenu_id=26&book_id=477

„**Uram... segíts haza miniket...!**” *Versek, imák, levelek, naplórészletek a sztálini lágerekből (1944-1959) a „malenkij robot” 70. évfordulójára*. Összeállította, a jegyzeteket és az utószót írta: *Dupka György PhD*. Kárpátaljai Magyar Könyvek 236. Intermix Kiadó, Ungvár-Budapest, 2014. Tárolt, letölthető változat: http://kmmi.org.ua/books?menu_id=9&submenu_id=26&book_id=474

Zsidósors Kárpátalján: a deportálástól az internálásig. Magyar holokauszt emlékévk 2014 Kárpátal-

*ján. A kárpátaljai zsidóság gettóbazárásának és deportálásának 70. évfordulója kapcsán tartott be-
regyszászi emlékkonferencia anyagai (2014. április 24.) Szerkesztette: Dupka György, Zubánics László. Kárpátaljai Magyar Könyvek 239. Intermix Kiadó, Ungvár-Budapest, 2014. Tárolt, letölthető változat: http://kmmi.org.ua/books?menu_id=9&submenu_id=26&book_id=481*

Dupka György: *Halottaink-1944-1959*. A kárpátaljai szovjet népi-
irtás eddig ismert áldozatainak név-
sora. Kárpátaljai Magyar Könyvek
237. Intermix Kiadó, Ungvár-Buda-
pest, 2014. Tárolt, letölthető válto-
zat: http://kmmi.org.ua/books?menu_id=9&submenu_id=26&book_id=482

Összeállította: *Dupka György*

Együttműködő partnerünk a
Magyar Művészeti Akadémia:
<http://www.mma.hu/az-akademia>